

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper

Česká pozice v EU – výzvy pro léta 2012+

–

Listopad 2012

Česká pozice v EU – výzvy pro léta 2012+

Podklady k expertnímu semináři Česká evropská politika v roce 2012 a úkoly pro rok 2013 v rámci projektu [Challenging the Czech Tales on European Policies](#)

–

Arnošt Marks

Listopad 2012

Stávající situace v Evropské unii (EU) je stále definována hlubokou finanční a hospodářskou krizí z roku 2009, která se přetavila do ekonomické a politické krize celé EU a eurozóny. Ta stále ještě dramaticky ohrožuje Řecko, případně několik dalších jižních států EU.

Na úrovni EU se během posledních dvou až tří let vyvinula celá škála nástrojů a kroků, které se snaží situaci řešit. Jejich charakter a podstata se liší. Od jednoduchých či jednorázových opatření jako např. zjednodušení financování z EU prostředků v Řecku až po úvahy o dalekosáhlých institucionálních změnách, a to i ve formě úprav základních Smluv.

Sama Česká republika (ČR) prošla tímto obdobím relativně úspěšně. Nicméně struktura reakcí a postojů ČR k jednotlivým krokům a návrhům na úrovni EU vytváří poměrně těžko pochopitelnou celkovou pozici ČR ve vztahu k dalšímu vývoji v EU:

- Fiskální kompakt, který v principu sumarizuje kroky schválené členskými státy včetně ČR, český premiér nepodepsal. Nicméně kroky na domácí scéně týkající se fiskální politiky ČR jsou v absolutní shodě s požadavky, které jsou sumarizovány v Kompaktu a v předchozích technických dokumentech.
- Podobně v současnosti ČR ventiluje velmi negativní postoj k návrhům týkajícím se bankovní unie. Děje se tak v okamžiku, kdy je většina významných bank v zemi pobočkami bank zahraničních a jejich osud bude stejně mimořádným způsobem ovlivněn podobu budoucí bankovní unie.

Tento podkladový materiál stručně mapuje klíčová témata pro debatu o obecných postojích ČR v nejbližších měsících roku 2012 a 2013.

Makro změny k větší integraci, současná krize a její řešení a strategická pozice ČR

Zpráva předsedy Evropské rady Van Rompuye *Towards a Genuine Economic and Monetary Union* definuje rámec debaty o nejbližších strategických krocích na úrovni EU. Konsolidace hospodářské a měnové unie je pojata jako výsledek pohybů v několika dílčích sférách. Jde o:

- **Integrovaný finanční rámec**, který se soustředí na stabilitu a konsolidaci finančních systémů a bank v eurozóně. Sem patří významná část motivací spojených s návrhy bankovní unie a dnes již celá soustava záchranných a stabilizačních mechanismů. Pro ČR jsou významné ze dvou důvodů: (1) Nejprve proto, že ČR je potenciálním budoucím členem eurozóny.

(2) Za druhé protože z hlediska dlouhodobé existence EU27 je nutné co nejmenší štěpení na skupinu eurozóny a zbytek EU.

- **Integrovaný rozpočtový rámec** konsoliduje úvahy o fiskální politice na národní i unijní úrovni. Sem patří úvahy o eurobondech, otázka role ECB a tlak na konsolidaci národních rozpočtů. Klíčovým dokumentem, ze kterého se bude vycházet, je nepochybně Fiskální kompakt. Pro ČR je důležité zvážit svou roli v této debatě ze stejných důvodů, které byly zmíněny výše.
- Diskuse o **integrovaném rámci hospodářských politik** je významně závislá na shodě velkých hráčů především Spolkové republiky a Francie. Předmětem debaty jsou zásadní témata jako otázka daní, koordinace hospodářských politik atd. Kvůli negociacím a přípravám na budoucí plánovací období kohezní politiky je tato otázka pro ČR zásadní, neboť se dostává do role státu, který je nucen detailně přizpůsobovat své dílčí sektorové politiky úvahám na rovině EU. Tento aspekt již faktického stavu je významně podceňován a příští měsíce a roky ukáží, kde leží limity schopnosti a zájmu ČR přizpůsobovat se.
- Z hlediska politického je klíčová dlouhodobá vize fungování institucí a orgánů EU. Ta by měla být podrobena revizi s cílem zajistit **demokratickou legitimitu a odpovědnost** v rámci budování hospodářské a měnové unie. Do této oblasti se často odkazují argumentace české politické reprezentace, když jsou komentována rozhodnutí či postoje k návrhům EU k výše uvedeným tématům. Argumentace týkající se demokratického deficitu, suverenity atd. jsou používány v okamžicích, kdy by bylo vhodné prezentovat detailnější představy celkového postupu, který by ČR vyhovoval.

ČR je z hlediska svých přijatých závazků v roli kandidáta na členství v eurozóně. ČR je také ekonomicky plně závislá na svých sousedech, především Německu (51,2 % exportu do SRN, Rakouska, Polska, Slovenska; 82 % celkového exportu do EU). Změny, které jsou obsaženy v technických podkladech pro Kompakt, evropský semestr, Pakt Euro plus atd. v sobě zahrnují kroky k silné koordinaci hospodářských a fiskálních politik států. Ty míří také směrem, který je obsažen i ve velmi radikálních návrzích týkajících se např. vytvoření odděleného rozpočtu eurozóny a vytvoření komisaře pro rozpočet/rozpočty eurozóny.

Na různých úrovních jsou zároveň navrhovány velmi radikální změny k větší integraci buď eurozóny, nebo i celé EU. Pozice ČR je většinou velmi negativní. Vzhledem k míře integrace státu a ekonomiky do EU lze tento postoj bez vysvětlení dlouhodobě těžko považovat za realistický a dokonce i za žádoucí.

Z tohoto hlediska je podstatné, aby v ČR existovala elementární shoda či alespoň debata týkající se dlouhodobých zájmů ČR v EU, které by měly pochopitelným způsobem rámovat jednotlivé postoje českých zástupců v Radě.

Víceletý finanční rámec 2014+

V nejbližších dnech se uskuteční jednání Evropské rady k Víceletému finančnímu rámci. ČR se v této věci dostala svou pozicí mezi dva hlavní bloky států, protože na jednu stranu podporuje nižší verzi rozpočtu podobně jako skupiny čistých plátců, ale zároveň se snaží o podporu kohezní politiky.

Čistí plátcí v některých případech důsledně prosazují i drobné technické připomínky v legislativě pro kohezní politiky, které by nutně zkomplikovaly situaci čistým příjemcům. Jednání jsou proto blízko k zablokování. V případě neprojednání a neshody na podobě rozpočtu EU do konce letošního roku jde o zásadní problém pro ČR. Významně a negativně se tím zpozdí již tak ohrožená příprava kohezní politiky pro léta 2014+.

Bankovní unie

Návrhy projednané na úrovni Rady byly v ČR podrobeny zdrcující kritice. Obava ČR z negativního dopadu vytvoření bankovní unie na české pobočky/dcery zahraničních bankovních domů je pochopitelná. Nicméně opět jako v mnoha dalších příkladech není jasné, jaké pro ČR připadají v úvahu akceptovatelné alternativy. Co je český zájem a jak by měl být komunikován? Lze však konstatovat, že se v tomto případě jedná o technicky složitou materii, která i kdyby byla pozice ČR mnohem jasnější, bude obtížně vykomunikovatelná.

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Asociace pro mezinárodní otázky je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám v České republice i v zahraničí a dlouholeté historii je AMO vnímána jako čelní nezávislá instituce svého druhu v České republice.

K DOSAŽENÍ SVÝCH CÍLŮ ASOCIACE:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum Asociace pro mezinárodní otázky je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na zahraniční politiku České republiky.

Výzkumné centrum bylo založeno v říjnu 2003 jako analytický útvar Asociace pro mezinárodní otázky se zaměřením na mezinárodní vztahy a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku. Jádrem VC AMO je [tým analytiků](#), jejichž prostřednictvím nabízíme odbornou expertízu v hlavních problémech světových regionů a klíčových otázkách současné mezinárodní politiky. Výzkumné centrum zpracovává [vlastní odborné studie](#), analytici poskytují [komentáře](#) k aktuálnímu dění prostřednictvím médií. Dedikovanou platformou pro hodnocení mezinárodní politiky je [blog AMO](#).

SLEDUJTE NÁS!

